

Svend Bjørneboe's rejseberetninger

En lang årrække var Svend Bjørneboe ansat som inspektør i Dansk Radio Aktieselskab med ansvar for firmaets globale service af radioudstyr til skibe og kyststationer. For at give ansatte på fabrikken i Taastrup et indblik i hvad der skete med udstyr og komponenter, når de forlod montagebordene, skrev han i 1970'erne nogle artikler til det interne personaleblad „Jungletrommen“. Denne artikel er skrevet i 1975.

WORLD-WIDE SERVICE – hvad er det?

Som ordene siger: Verdensomspændende service

Hvem kender ikke situationen: Man er optaget af sit daglige job, og pludselig „generes“ (?) man af nogle besøgende, som taler et fremmed sprog og ser fremmede ud, de kan være hvide, gule eller sorte – og sågar røde, de ser nysgerrigt på materiel og på de mennesker, som bearbejder dette.

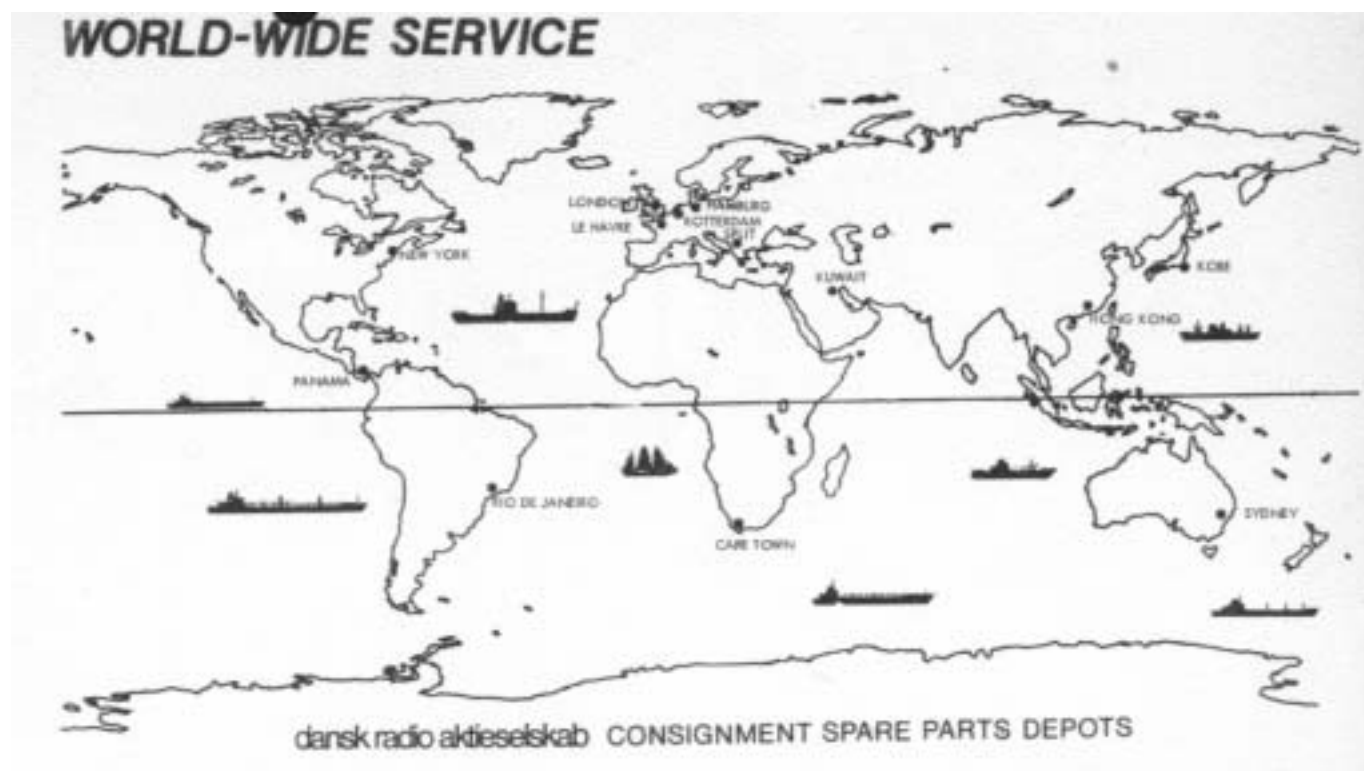
Kære venner, fortvivl ikke, for disse mennesker er vore kunder – det er dem, vi skal leve af. Egentlig ville de gerne tale med dig, men de gør det næsten aldrig, for de vil ikke virke påtrængende. Disse besøgende er her for at bese de apparater, som de skal købe, og ikke mindst for at bese den organisation, som står bag fremstillingen af disse apparater samt den organisation, som står bag den fremtidige service, uden hvilken de solgte apparater ikke kan eksistere. Dette sidste ved både køber og sælger, og det er derfor et meget vigtigt led i vor organisation.

Hvad dækker så ordet „Service“? Først og

fremmest fremstilling af et rimeligt lager af reservedele til alle steder i verden med deraf følgende told- og valutabehandling. Et velorganiseret reparationsværksted, som skal klare reparation af returnerede defekte enheder, samt en veluddannet stab af service-teknikere, som skal opsøge og udbedre fejl i allerede installerede apparater, ombord i såvel danske som udenlandske skibe.

Hvad angår danske skibe, volder alt dette normalt ingen større problemer, da vi til stadighed er i nær kontakt med disse skibe samt rederier. Med udenlandske installationer stiller sagen sig lidt anderledes. Her må vi klare os med en slags „fjernbetjening“, og det er her WORLD-WIDE SERVICE kommer ind i billedet. Vi er for tiden ved at oprette 10 konsignationslagre på de 10 vigtigste steder i verden, d.v.s. sådanne pladser, som erfaringsmæssigt er de mest anløbne havne eller passager for skibsruter. Disse lagre er dansk radio's ejendom og repræsenterer en meget høj værdi og skal afregnes i specielt regnskab under hensyntagen til de lokale myndigheders bestemmelser. Meningen med lagrene er, at man på denne måde giver skibene lettere og hurtigere adgang til reservedele. Desværre er det sådan, at man ombord i skibene sjældent selv er i stand til at lokalisere fejl, hvorfor det i fejltilfælde som regel er nødvendigt for skibene at rekvirere teknisk assistance, når fejl opstår. Men heller ikke enhver tekniker kan finde fejl i vore anlæg, som jo indeholder avanceret elektronisk teknik.

Det har derfor været nødvendigt at starte kurser,

hvor vi uddanner teknikere fra de service stationer rundt omkring i verden, med hvem vi samarbejder. Disse kurser foregår såvel herhjemme som i udlandet. Undervisningsmaterialet er samtidig en simplificeret fejlfindingsanvisning over alle vore apparater, som teknikerne får lov at beholde til hjælp for praktisk fejlfinding og reparation. Vi er for længst begyndt på denne undervisning, men vejen er lang, før vi har været alle service stationer i udlandet igennem. Det har vist sig, at alt for mange fejl og forsinkelser opstår på grund af ukvalificeret service. Det har vist sig, at vor „jernbetjening“ af skibe via service stationer med uddannede teknikere går langt lettere end tidligere.

Når du har læst dette, så vil du også forstå, at det modul, som forlader montagebordet efter færdigbehandling af små søde ferme pigefingre, kun får et godt liv efter omhyggelig montering, omhyggelig installation, omhyggelig behandling af betjeningspersonel og sidst, men ikke mindst omhyggelig pleje af service teknikere, men alt dette kan ikke ske uden uddannelse og omhyggelig opbakning fra den mere kloge til den mindre kloge, og frem for alt ikke uden at „JEG ALENE VIDE“-mentaliteten bliver lagt på hylden.

På verdenskortet kan man se, hvor DRA's konsignationslagre befinder sig. Selv om lagrene er udlagt på skibsruternes mest anløbne steder, er det naturligvis ikke alle steder, som skibe anløber, der kan dækkes med rimelig lethed fra lagrene. Sådanne steder dækkes foreløbig direkte fra Taastrup. Til de sidstnævnte steder hører havnebyen Tema i Ghana.

Undertegnede besøgte de to kystradiostationer S 1250, som er placeret i Tema og leveret af DRA for godt to år siden, men først sat i drift for nylig. Kystradiostationerne ejes af State Fishing Corporation og skal fungere som kommunikationsmiddel mellem hovedsædet i Tema og landets mange fisketrawlere, som fortrinsvis fisker syd om Afrika og på den anden side af sydatlanten ved Sydamerika.

Ikke alt går lige glat i Ghana. Uheldigvis brækkede den ene S 1250 ned under demonstration for landets myndigheder. De reservedele, som skulle bruges for reparationen, kunne dog heldigvis skaffes på stedet, idet køberen havde sikret sig ekstra stor reservedelsforsyning, men det tog 2 dage at fremskaffe reservedelene grundet „papierflow“, selv om reservedelene befandt sig 200 m. fra kyststationen. Alt går meget langsomt i Ghana, man var 9 måneder om at nedgrave en jordledning (modvægt), som kunne passe til kyststationens antenneanlæg. Grunden til langsomheden er sikkert den megen varme, som altid hersker i disse tropeegne. Den varmebølge, vi havde i Danmark for nylig, kunne minde om troperne, med den undta-

gelse at luften dernede er fugtigere. En anden usædvanlig ting i tropeegnene er, at det bliver lyst præcis kl. 0600 om morgenen og mørkt præcis kl. 1800 om aftenen hele året rundt. Ghaneserne er træge, når de skal lære noget, og træge når de skal lave noget. Dette er dog ikke tilfældet, når de har en bils speeder under foden, så morer de sig, som vi andre morer os med radiobilerne i Tivoli, specielt på hovedvejen mellem hovedstaden Accra og havnebyen Tema, en ca. 60 km. lang motorvej fyldt med huller, som man behændigt styrer udenom, helst under overhaling uden hensyn til modgående trafik, under megen smilen og latter, til livlig musik af bilhorn og sirener. At Ghana for nylig er overgået til højretrafik, fra venstretrafik, gør ikke spøgen dårligere, især fordi de fleste biler er indrettet til venstretrafik. Jeg overværede kun 3 ulykker på 14 dage, men jeg har til gengæld aldrig set så smadrede biler. Undertegnede blev selv sat af en bil midt ude i Savannen, fordi bilen nægtede at køre længere, hvorfor jeg måtte vente på en anden tilkaldt taxa. Der var et spændende liv omkring mig, mellem høje termitboer vandrede dyr af forskellig fremmed art. Der var andre vejfarende med store bylter eller kurve på deres hoveder med varer af forskellig art, men som alle gik og slog i det høje græs med en stok. Jeg selv gik lidt til siden for at forrette et lettere ærinde, men først bagefter fortalte forbipasserende, at man brugte stokken til at jage slanger væk med. Der kom faktisk en taxa og tog mig op, men inden Tema var den fyldt med negre af begge køn, som nærmest sad ovenpå mig og absolut ville røre ved mig og smage mine cigaretter under hosten og latter.

Sydamerika på godt og ondt (1976)

Der er opstået service-problemer i Sydamerika. Et dansk rederi, som har flere skibe sejlen i fast rutefart på Buenos Aires, har klaget over, at det er umuligt at få skibenes radiostationer (S1250) repareret hos vor lokale agent.

Det er dyrt at rejse til Buenos Aires, men nødvendigt, for dette spørgsmål må klares, fordi rederiet skal bygge flere skibe, og de skulle også gerne udstyres med S1250.

Tager hele Sydamerika-service-situationen op til revision, og finder ud af, at vi også har problemer i Rio de Janeiro og i Panama kanalen. Finder ud af, at en rundrejse i Sydamerika kan gøres for samme pris som København-Buenos Aires retur – eller rettere, den kan gøres billigere ved at hjemrejse over Atlanten ikke påbegyndes før 21 dage efter afrejse København.

Finder ud af en økonomisk forsvarlig rundrejse: København – Buenos Aires – Rio de Janeiro – Panama kanalen – Guatemala – New York – København = ca. 50.000 km.

Informerer agenterne diverse steder om dato for mine besøg – koordineret med rederiets skibes liggetid

i Buenos Aires, for disse skibes radiostationer skal repareres samtidig med, at den lokale agent bliver undervist.

Endelig klar til afrejse fredag den 8/3 kl. 1800 med første mellemlanding i Zürich kl. 1955.

God tid i lufthavnen i Kastrup til valutaveksling og indkøb af aviser til besætningen ombord i de danske skibe. Man vil simpelthen blive meget forargede ombord om ikke danske aviser medbringes med de sidste nyheder hjemmefra.

Flyet er en DC8. Der er mange passagerer, men de fleste skal kun til Zürich. Hjælper en sød mor med barn og megen bagage med ombordstigningen, placerer hende i babyafdelingen. Derefter fanger en ventende stewardesses øjne, som står afventende længere nede i maskinen, klar til „service“. Beder hende skaffe mig en god plads, forklarende, at jeg skal med hele vejen til Buenos Aires. Hun giver mig en tresædet, som hun siger ikke er reserveret. Jeg sidder og venter på start, der er nu gået 15 min. over tiden. Får nu at vide, at vi bliver ½ time forsinket. Sådan er det ofte.

Forsinket lander vi i Zürich. Opholdet skulle vare i 10 min., men det varer 45 min. Lufthavnen er mo-

derne og veludstyret. Vi skifter mange passagerer. Den gode atmosfære København-Zürich er forbi. Det strømmer ind med mennesker her, mange trætte børn. De fleste passagerer er unge mennesker (familier), de skal vel ud at søge nye jobs. De rejser i „flokke“, som jeg har set det på min rejse til Orienten. Vi er på vej til Monrovia i Afrika, her skal vi tanke op før flyveturen over Sydatlanten. Zürich – Monrovia vil tage 4 timer. Jeg har skiftet plads i maskinen ved at flytte mit „reservationsskilt“ til forargelse for nogle, men til fornøjelse for mig selv, for jeg har set på flyvekortet, at når vi i morgen tidlig skal flyve ned langs Sydamerikas østkyst, vil jeg fra min ny plads ikke have solen i øjnene, men være i skyggesiden af kabinen og have udsyn til landsiden. Stewardessen, som skaffede mig den gode plads i København, er ikke transatlantic-minded åbenbart, men hun skal også skiftes ud i Monrovia sammen med den øvrige besætning.

Grundet dårligt vejr får vi besked om at spænde sikkerhedsselerne, da vi er over Sydfrankrig. Det vil gå ud over middagen, der snart skal serveres. Kl. er 2200. Drinks vil vælte eller spildes ned over middagsretten. Måske er det snart overstået, det med luft-hullerne, så middagen kan nydes i fred. Udenfor er det –40 grader celcius. Vi flyver i 13 km. højde. Der er 5000 km. til vor næste landing i Monrovia. Her lugter af hvidløg (uddunstning fra vore nye passagerer). Stewardessen smiler genkendende til mig, når hun passerer min plads, vel nærmest for at tilkendegive, at vi er af samme afstamning. Det er rart.

Middagen blev som sædvanligt presset ned i maven alt for hurtigt. Rejecocktail, en slags meget lækker gullasch – serveret på sydeuropæisk vis, ost og fersken, men før halvdelen af den varme ret, og før halvdelen af vinen var fortæret, blev kaffen serveret. Overfyldt bord, kold kaffe, det er måske disse forhold, som får enhver fly-passager til at spise på en måde, som enhver svineavler ville nikke genkendende til. Min sidepassager spiser så hurtigt, at temperaturen stiger i hans organer, og han får „lang“ snøftende næse.

Middagen er overstået, så hurtigt som den blev serveret. Forståeligt, når ruten er kort, men hvorfor absolut give passagererne forstoppelse, når der er 6 timer til den næste landing.

Nu ruller en film, jeg har glemt titlen. Billedet er gratis, men lyden koster 2,5 U.S. dollar i form af en lejet hovedtelefon. Filmen er uinteressant. Jeg tænder „desselyset“ for at få en cigar til resten af min kaffe,

men ingen reagerer. Besætningen slapper åbenbart af i ly af kinomascofet. Jeg ærgrer mig over, at jeg ikke tog nogle af mine hjemmecigarer eller tobak og pipe med på turen, men det er normalt upraktisk.

Mine medpassagerer er italienere, portugisere og spaniolere. Klokken er 4 om morgenen. Vi nærmer os Monrovia i Vestafrika, ikke langt fra Ghana, hvor vi nylig har solgt et pænt antal radiostationer. Jeg har sovet lidt – men dårligt. Det er nu 10 timer siden vi fløj fra Kastrup. I Monrovia skal vi tanke op og skifte besætning før vor videre færd over Sydatlanten til Brasilien. Vi er landet i Monrovia. Her lugter af cobra.

De nye og gamle stewardesser udveksler erfaringer. Én af de nye har været i Las Palmas i 10 dage, fortæller hun, på afspadseringsferie. De ler meget, og jeg kan høre på deres ordvalg, at de tror, at ingen skandinaver er ombord eller i nærheden. Morsomt at flyve SAS til en afveksling. Gud ved, hvad desserne fra de fremmede selskaber, jeg tidligere har fløjet med, har oplevet. Vi har ventet en halv time nu. Stewardesserne er færdige med at udveksle erfaringer. Nu begynder den egentlige overlevering og forskellige gøremål. Det ville have været dejligt med en forfriskning nu, for her er meget varmt, og tør i halsen er man efter den lange natteflyvning.

Kl. 0440 atter i luften på vores næsten 6 timers flyvning over Atlanten til Rio de Janeiro. De nye stewardesser serverer morgenkaffe, vandmelon og smørrebrød. Vi er ude over Atlanten nu. Flyet er uroligt grundet lufthuller. Stewarden, som ellers ser erfaren ud, forstår ikke at skænke kaffe. Han fylder koppen helt op med skoldhed kaffe, der er for varm til at kunne drikkes med det samme, men med det resultat, at den skvulper ud over bakken. Men jeg er forberedt, har sikret mig med bløde servietter, som jeg har gemt fra de første måltider. Ganske rigtigt er vi inde i et rigtigt tropisk uvejr med megen torden. Piloten har glemt at varskoe om at spænde „seatbælterne“, og alle spilder kaffe, medens maskinen hopper og danser. Børnene morer sig.

Vi har tilbagelagt det meste af vejen over Sydatlanten nu. Klokken er 1000 dansk tid, 0500 lokal tid. Jeg skifter fra sweater til en let skjorte, efter at have vasket mig på toilettet. De fleste sover - også besætningen. Min elektriske barbermaskine virker ikke. Der er åbenbart 115 volt i stikket på toilettet, men der er ingen inskription. Omstiller min maskine fra 220 til 115. Nu virker den, men dårligt, og efterhånden lugter den

af brændt spole. Vækker en stewardesse og spørger, om der er vekselstrøm eller jævnstrøm i stikket, hun ved det ikke. Stewarden (chef) sidder tæt omslynget med én af stewardesserne på personalesæderne, de sover, så ham vil jeg ikke forstyrre. Prøver igen med barberingen, men det går ikke, Venter til kabinen vågner, så spørger jeg stewarden, men han ved det heller ikke, da han åbenbart ikke vil blotte sig overfor stewardesserne, bliver han i stedet halvforæret og irriteret. Det udvikler sig til ordkløveri, men ender med, at jeg forklarer ham, at der kan være tale om alvorlig brandfare, såfremt forkert tilslutning foretages, og at stikket åbenbart ikke er sikret i overensstemmelse med stik i land. Jeg lader ham lugte og føle på min meget varme barbermaskine, og nu bliver han lidt betænkelig og betror mig, at det skam er derfor, man har en barbermaskine til udlån. Jeg opgiver videre fornuftig samtale og siger, at jeg vil klage til SAS, da jeg især finder brandfaren alvorlig.

Piloten oplyser nu, at vi lander i Rio om 40 minutter, og nu bliver der serveret varm morgenmad. Så skal maden altså som sædvanlig sluges. Vi flyver ned langs Braziliens østkyst, et ret bjergigt område med floder og dale, som ser frugtbare ud. Piloten oplyser, at det er 25 grader i Rio. Vi taber højde nu. Ser at bjergene er smukt skovklædte. Ser nu den meget berømte kristusstatue, den er imponerende. Spændende indflyvning mellem de høje bjerge. Længe siden jeg har set noget så grønt og frodigt.

Vi er landet i Rio. Klokken er 7 morgen lokal tid, så er den 12 derhjemme. 45 minutters ophold. Vi skal igen skifte besætning. Det meste af opholdstiden går med bustransport til transithallen. Jeg føler det meget varmt. Prøver den brasilianske kaffe i baren, den er god. Lufthavnen er ellers ret almindelig, her er mange forretninger, mest med guld og ædelstene, men de er dyre.

Nu er vi atter i luften, på vej til Montevideo i Uruguay. Jeg ser, at Rio's sydvestlige strandbred vel nok er den længste i verden. Dejligt ser det ud. Flyvetiden er 2 timer. Vi er inde over Uruguay nu. Landet virker lidt fladere end Brasilien, med masser af dale og flodløb, også her er meget frugtbart, men lidt vanskeligt at se enkeltheder, for vi flyver i 12 km. højde.

Efter 6 forsøg lander vi i Montevideo. Piloten havde varskoet os om at spænde seatbælterne ekstra fast grundet voldsomt tykt skylag med lufthuller. Under hver landingsforsøg var vi helt nede over hustagene, ja

under de højeste, og hvor trætoppene var meget tæt på gik vi op igen, d.v.s. det var næsten som om vi ikke kunne komme op, for vi fløj hver gang meget længe, før vi fik højde igen. Dette er faktisk nervepirrende, det værste jeg nogensinde har været med til. Landet er i øvrigt temmelig fladt, med marker og små huse, næsten som sommer i Danmark i regnvejr. Efter det tredje forsøg var jeg faktisk direkte bange, men efter det sjette forsøg landede vi hoppende, men sikkert i Montevideo.

Efter en time forlader vi lufthavnen igen for at flyve til Buenos Aires, mit endelige mål. Så har turen også taget 24 timer, ikke underligt, at man er lidt stiv i lemmerne.

-

Efter 18000 km flyvning endelig landet i Buenos Aires. Jeg får straks øje på en tysk udseende herre i mængden, som har et DRA-brev i brystlommen, det er vor lokale agent. Fantastisk så heldig jeg altid er med straks at træffe agenten. Vi hilser og taler om min bagage, der er ting i, som er vanskelige at få gennem tolden her. Han forklarer, at jeg skal gå gennem tolden der, hvor der står „nothing to declare“, her har han en aftale med en tolder, som lader mig slippe igennem uden formaliteter. Han har åbenbart sine forbindelser i orden. Vi kører den lange vej ind til byen i hans store bil med aircondition. Det er nu ikke særlig varmt, det er som dansk sommer i regnvejr. Dejlig grønt er her.

Argentina er et ungt land. Det ser man på hovedstaden Buenos Aires, som ingen kvarterer har med gamle fredede huse. Byen er bygget i firkant med alle gader vinkelret på hinanden (på samme måde som Fredericia). Der er også to tværgående meget brede boulevarder – bygget af forskellige regeringschefer. De er bygget ved simpelthen at rive alle husblokke ned imellem 2 gader. For enden af den ene boulevard kan man tydeligt se, hvorledes det er foregået, for her er den ikke helt færdig.

Der er en ansædnt atmosfære i byen. Man taler om revolution. Militær og politi er skarpt bevæbnet – og de fleste i skudsikre veste. De er alle vegne. Flere gader omkring offentlige bygninger er afspærrede. Det er vanskeligt at komme ind og ud af havnen, alt bliver visiteret af skarpt bevæbnet mandskab. Om dagen og om natten høres megen skyderi, og bombe-eksplosioner hører til dagens – og især nattens orden. Bomberne er som regel anbragt i parkerede biler.

Bedst som man går på gaden, omringes denne af svære tanks med maskingeværskytter og meget militær, så omringer de en bygning, og soldaterne skyder efter alle vinduer, som åbner sig og holder skarpt udkig med hustage. Til andre tider stoppes alle biler, og alt bliver endevendt. Folk siger, at der er allerede revolution, men mangler blot at avertere det i TV.

Lørdag aften i City.

City er lidt anderledes. Luxuriøse forretninger der bugner af varer. Der handles meget. Mest af turister fra andre sydamerikanske lande. Menneskevrmlen er enorm. Fortovene er smalle, men mange gader er lavet om til gågader. Benzinosen er næsten uudholdelig. Den er for resten billig – benzinen, 60 øre pr. liter. Den laver de også selv. Her er 8 millioner indbyggere i Buenos Aires. De kører alle meget gerne i bil. Det er livsfarligt for udlændinge, for trafikultur har de i hvert fald intet af. Der er overhovedet intet system i trafikken. Utroligt, at det går godt. Man skal være meget forsigtig, når man krydser en gade – især i fodgængerovergangene. De respekteres overhovedet ikke. Sidst på eftermiddagen var jeg udenfor byen. Ser Isabella Peron's slot omgivet af store haver. Smukt, men alt for bevogtet. Så hende en aften i TV under en økonomisk debat. Hun ser såmænd meget sød og kvindelig ud, når hun er tilhører, men så snart hun åbner munden for at tale, mister hun al charme. Hun så rædselsfuld ud.

Der er et kæmpestadion i nærheden, hvor der er mange mennesker. Da nogle „officials“ hører, at jeg er fra Danmark, får jeg lov at komme indenfor på fodboldstadion, selv om der er lukket. Det er på dette stadion, at alle vigtige kampe spilles. Jeg har aldrig set så tæt et græstæppe. Det er en særlig blanding, som består af 20 forskellige græssorter. Udenom græstæppet er der cindersbane, så en vandgrav, som går hele vejen rundt. Der er små broer over, som let kan fjernes. Så et bredt blomsterbed, også hele vejen rundt. Så kommer først tilskuerpladserne, bygget meget højt oven over hinanden – alt bygget bag et højt jerngitter. Her kan bestemt ikke komme uønskede tilskuere ind på banen. Hele vejen rundt bag tilskuerpladserne er i tilslutning bygget høje haller til træning og udøvelse af alle former for boldspil, fægtning og dans. Hele historien er kun for medlemmer. I receptionen er store glasmontre fyldt med pokaler. Jeg har aldrig set dem så store og så talrige. Udenom det hele er store dejlige anlæg med masser af legepladser og plads til al form for sport. I en palmelund er i store ovale rækker

bygget masser af grillsteder, bygget op af cement og jernriste. Ind imellem bænke og borde. Der er oceaner af dem. Her kan folk tilberede deres medbragte mad, altid oksekød og pølser. Jeg kommer i snak med en sød familie, far, mor (unge), børn og bedsteforældre. De byder mig på oksekød og pølse. Det smager himmelsk. Vinen er også god. Konen er skolelærerinde og er glad for at tale engelsk med mig, for det har hun sjældent lejlighed til, betror hun mig. Familien nikker velmenende. Hun er mægtig sød. Hu beder mig skrive, når jeg kommer hjem til Danmark. Hun giver mig sit kort.

Week-end-livet i Buenos Aires er meget afslappet med hele familien samlet til forskellige friluftsarangementer. Det er eftersommer hernede – et godt stykke syd for Ækvator. Temperaturen er 24 grader celcius, men vinden er lidt kølig.

På vej tilbage til byen besøger jeg et supermarked. Så store har jeg ikke set dem herhjemme. Det er nærmest en kæmpemæssig hal, uden luksus, men med tætte hylder i uendelige rækker. Man hamstrer. På de hylder, hvor der skulle have været kød, er tomt. Der er leverandørstrejke grundet inflation. Konserves er der endnu nok af. Kunderne stopfylder deres kurve.

Lørdag aften er jeg inviteret hjem til en kinesisk ingeniør for at hilse på hans familie. Han har med kinesisk grundighed fundet ud af, at jeg er i byen, og han vil gerne tale forretning med mig. Konen er italiener, der er 3 børn en pige og to drenge. Jeg kommer godt ud af det med børnene, vi laver sjov og ler meget sammen, selv om vi ikke forstår hinandens sprog. Pigen kan tale en lille smule engelsk. Ingeniøren er en god tolk.

Til fodboldkamp i Buenos Aires.

Søndag er vi til fodboldkamp på et „lille“ stadion inde i byen. Her er plads til 70.000 tilskuere. Her er kun halvfyldt, for det er en 3.divisions kamp. Det er en forkamp til den egentlige hovedkamp i 1.division, og så bliver her fuldt hus. Her er allerede stemning. De spiller på livet løs. De håber, at „spejdere“ skal få øje på dem. Stemningen gøres ikke mindre ved at 15 betjente, bevæbnet med maskinpistoler, kommer ind på banen og placerer sig der, hvor vi på vore hjemlige fodboldbaner er vant til at se kontrollørerne. Det er således her i Argentina, at alle steder, hvor folk mødes, er der også skarpt bevæbnet politi.

Næsten alle tilskuere medbringer en lille lomme-radio, jeg får forklaret, at det er for at følge radiospeakerens kommentarer, så kan de bedre følge spillet – eller skælde ud. Nu er stemningen ophidset, for der er dømt straffespark, men jeg får at vide, at dette er for intet at regne imod, hvad jeg kan vente, når 1.divisionskampen er i gang.

3.divisionskampen er forbi. Nu stormer 22 drenge ind på banen – det er et ynglingehold. Fantastisk at se dem varme op, som var de professionals. Lynhurtige er de, og hårde spark har de også, man fornemmer en professionel træning bag disse 8-9 årige drenges kunnen.

1.divisionskampen er begyndt. Den spilles til ende uden større dramatik, men hårdt, som vi kender det fra TV.

Om aftenen inviterer jeg hele familien på restaurant. Det er almindeligt her at tage børnene med, men de bliver hurtigt mætte og trætte. Restauranten er typisk argentinsk. Vi voksne er knapt færdige med at spise, før vi må tage hvert sit sovende barn og bære dem ud bilen.

Vi kører hjem til den forholdsvis moderne lejlighed. Den er møbleret på kinesisk vis. Ganske hyggelig. Vi tager en gang ekstra natmad i opholdsstuen. Konen har lagt børnene i seng, og vi har været inde og sige godnat. Opholdsstuen vender ud til en dejlig gårdhave med tropisk vækst. Den er hyggeligt belyst, således at gårdhavens flora fornemmes i stuen.

Mit job på „Dagny Skov“ er tilendebragt, så nu mangler jeg blot nogle dages konference og undervisning hos vor lokale agent. Han har 3 teknikere. Én af dem kan kun tale spansk, en anden kan tale tysk, og den tredje kan tale engelsk. Undervisningen må derfor foregå på flersproget vis, det er lidt besværligt – men også ganske morsomt.

Urolighederne i Buenos Aires tager til, men taler om et nyt „Chile“. Bombeeksplosionerne og skyderierne tager også til. Et attentat på Isabella blev afværget, ved at politiet opdagede en tidsindstillet bombe i en parkeret bil udenfor regeringsbygningen kort tid før, Isabella skulle passere på vej til møde i parlamentet. Efter dette blev alle parkerede biler på vitale steder undersøgt for sprængstof hver dag..

Det er snart afrejsedag fra Argentina, hvorfor jeg

sammen med „Dagny Skov´s“ kaptajn inviteres til middag i den tyske Club i Buenos Aires. Det var en oplevelse, men ikke en af de behagelige. Vor agents luksusbil kører, efter behørigt stop af trafikken, direkte ned i et underjordisk garageanlæg, hen til en elevator, hvor bilen overtages af vagter, der med militær ærbødighed overtager bilen og befrier os for besværet med at parkere i de afmærkede båse, og vi kører med elevatoren op til toppen af den høje bygning direkte til receptionen, derfra til baren med udsigt over hele byen, placeres i nogle overdimensionerede oksehudslænestole, hvor perfekte tjenere serverer forfriskninger med militær akkuratess. Efter diverse cocktails ind i en stor, lige så iskold restaurant, hvor der serveres ud-søgte retter, som indtages under stiv konversation i den iskolde atmosfære med ærbødigt opvartende tjenere under militær disciplin.

Ved middagstid forlader jeg denne Odessa-kartoteks højborg, afslår at blive kørt til mit hotel, vandrer i stedet gennem de smalle gader i den stille natteluft til min stamcafe med herlige varme mennesker (fortrinsvis studerende og deres professorer), som havde lært mig så meget om Argentina p.t., når jeg på mine ensomme aftenvandring i City faldt derind.

Min afsked med Buenos Aires var et farvel til de på taget af regeringsbygningerne placerede helikoptere, bevogtet af militær, klar til afgang med V.I.P. (meget vigtige personer).

I taxa´en fra Buenos Aires til lufthavnen fandt jeg ud af, at chaufføren kunne tale lidt tysk, og herved fandt jeg ud af, at han også kunne tale lidt dansk. Han var født i Østtyskland, bosiddende i Polen var han efter krigen kommet til Danmark som polsk flygtning, og havde levet i Kløvermarkens flygtningelejre i et par år, hvor han havde lært sig lidt dansk. Senere havde han, som så mange andre tysktalende bosat sig i Argentina. Han var glad for landet, men utilfreds med landets ledelse. På turen ud til lufthavnen udpegede han mange politiforlægninger og fængsler for mig, områder, som så idylliske og tiltalende ud, som man ikke ville drømme om kunne indeholde sådanne rædsler.

Jeg nåede ud af lufthavnen dagen før den blev afspærret, på vej til Brasilien.

Brazilien

Man kan vel ikke få en smukkere velkomst i noget land end netop her under indflyvningen til Rio de

Janeiro. De tropisk bevoksede bjergsider fremtræder så smukt imellem bugtede floder, at man simpelthen bare bliver betaget.

Vor lokale agent har reageret på mit telegram, og møder mig i lufthavnen. Det er altid spændende, om agenten er i lufthavnen for at møde mig, for jeg når aldrig at få svar på mine telegrammer vedrørende min ankomst, men hidtil har jeg været meget heldig. Det er også spændende at finde ham i menneskemængden, for jeg har jo aldrig set agenten før. I Rio er der, i modsætning til i Buenos Aires, behageligt klima, meget varmt og nærmest lummert, men taxa'en vi kører i, har klima anlæg, så foreløbig har jeg det behageligt. Agenten har bestilt værelse til mig på et mondænt hotel på avenue Atlantic med den meget berømte badestrand Copacabana på den anden side. Da jeg træder ud af taxa'en ved hotellet slår en hede mig i møde, den skal jeg nok vænne mig til. Klokkeren er 17.15 den 19/3. Agenten følger mig op på mit værelse, der er meget stort, med alle moderne faciliteter og underholdningsanlæg. Der er en stor balkon med skydevinduer og en bar og køleskab fyldt med alt, hvad hjertet kan begære. Balkonen vender ud til Copacabana. Det er fredag aften. Vi snakker om forskellige problemer, og aftaler over en drink møde til i morgen lørdag. Da han er gået, skifter jeg tøj til badetrusser, tager en speciel „beach“ elevator – jeg bor på 15. etage – havner i stueetagen i en særlig fløj, hvor jeg får udleveret et dejligt stort badehåndklæde, afleverer min nøgle i en box, og så er jeg på stranden Copacabana lige over den brede boulevard Atlantic. Her er tusindvis af mennesker, og der er plads til dem, for stranden er flere kilometer lang.

Mit første besøg på stranden var lidt af en overraskelse. Dønningerne, som ustandselig kom rullende, var høje som tårne. Stranden er tilsyneladende meget lav og flad, men kun mellem dønningerne. Når man fanges af en sådan dønning, får man en rulletur, som man aldrig glemmer. Jeg hvirvles op på toppen af dønningen, så suges jeg ned i den kolossale mængde vand for til sidst at blive rullet op igen og slynges med det voldsomme skumsprøjt hårdt ned i strandkanten. Om man kommer ned på hovedet, ryggen, maven eller på benene, er man ikke selv helt herre over, før man har lært en særlig teknik. Jeg lærer, at man kan møde dønningen med fremstrakte arme over hovedet. Så kan man svømme igennem den uden at blive væltet omkuld, dykke ud af den anden ende af vandmassen, der hvor vandet er roligt, fordi den næste dønning herude endnu ikke er begyndt at rulle. Her kan man svømme,

samtidig med, at man løftes i lange tag op og ned af vandet, det er en herlig fornemmelse, men ikke helt ufarlig, for nu gælder det om at komme ind sammen med én eller anden dønning, holde sig på toppen af den og lade sig slynge med rulningen ind på strandbredden.

Jeg har aftalt møde med agenten lørdag kl. 10. Han ringer klokken 10 og ændrer aftalen til kl. 16-17. Kl. 17.30 ringer han og siger, at han vil hente mig kl. 19.30. Nu kan jeg igen fornemme de tropiske egnes upræcished. Han kommer kl. 19.45 og har kone og 2 børn med i bilen. Der bliver ikke noget forretningsmøde ud af det. Han har fortalt mig i telefonen, at han gerne ville have, at jeg hilste på hans familie, jeg troede, at det skulle være i hans hjem, derfor var jeg omklædt i jakketøj, som man bruger det her – trods varmen.

I stedet kører vi en lang tur op ad et 800 m. højt bjerg, hvor kæmpestatuen af Jesus Kristus står på toppen med udstrakte arme, som en beskyttelse af Rio, eller som velkomst til Rio's gæster. Den snoede bjergvej er 10 km. lang, før man når toppen af bjerget. Jeg sveder bravt i mit jakkesæt, for konen har ønsket klima anlægget i bilen stoppet og vinduerne rullet ned. Turen er en stor oplevelse. Kæmpestatuen af Jesus er bygget af sandsten og belyst fra alle sider. Dette belysningsanlæg er i øvrigt bygget og skænket byen af Marconi. Projektørerne tiltrækker millioner af natsværmere og moskitos. Jeg tænker på, at jeg må huske at tage mine malariapiller i morgen, for her kan man meget let risikere at blive stukket af sådan et bæst. Overalt på flisevægge og de hundredtallige trapper sidder natsværmere tæt side om side, nogle af dem er så store som små kagetallerkener. De sidder så tæt, at man ikke kan undgå at træde på nogle af dem – de store prøver man uvilkårligt at undgå.

Der er en stor marmorterrasse hele vejen rundt om statuen, yderst et rækværk, hvorpå der er opsat flagstænger. Vor agent betror mig, at skjult i flagstængerne er opsat VHF-antennes. Det er militærets og politiets VHF-anlæg. Han har selv installeret dem for 2 år siden, og han viser mig de næsten skjulte coax-kabler, som fører til antennerne – så, nu er vi tilbage til kulturen igen.

Udsigten fra Jesus Kristus er fantastisk, man ser hele Rio, og den er stor – millioner af indbyggere. Byen ligger imellem adskillige store bjerge, hvorigennem der er boret tunneller for at „lime“ byen sammen.

Ind imellem er der også store søer. Alle bjergsider er tropisk bevoksede. Helt fantastisk er det enorme farverige lyshav, som omgiver byen, det stråler i alle kulører, så langt øjet rækker.

Betaget og mættet af synet kører vi til en national restaurant med utallige parkerede biler overalt. Vi må lede længe efter en ledig plads. Der er fuldt hus overalt. Jeg skal se en typisk brasiliansk lørdag-aften. Restauranterne ligger side om side, den ene større end den anden. Det myldrer med mennesker alle vegne, de optræder alle familievis med gamle, unge og børn. Der for er alle bordene store. Da vi bliver placeret, serveres der 10-12 fade med forskellige grøntsager og andet godt. Så serveres fra spyd (sabel) grillstegt pølse (smager vidunderligt) kalve- okse og vildsvinekød og forskellige andre kødretter, alt serveret fra spyd, hentet fra store grillriste, som står i centrum af restauranten. Det er velsmagende, spændende og sundt. Børnene vil have dessert, det kan jeg ikke spise, jeg er alt for mæt, men beder i stedet for om en kop kaffe. Alle er forundrede, næsten ingen i Rio drikker kaffe. I dette rigt-producerende kaffeland siger man, at kaffe giver dårlig lever. Kaffen serveres fra kande med sukker – de kan simpelthen ikke lave kaffe her. Har kun fået velsmagende kaffe eet sted her i Rio, det var i lufthavnen på nedturen.

Karneval i Rio.

Karnevalstiden er forbi. Men brasilianerne er ikke sådan at stoppe i meriter, som de kan lide. Efter min hjemkomst til hotellet omkring midnat hører jeg en trommelarm i en rytme, som minder mig om samba – men meget monoton. Fra mit vindue kan jeg se et 100 meter langt, bredt optog i den anden ende af boulevarden. Optoget bevæger sig i rytme til trommerne i en meget langsom fremad-march, så langsomt, at optoget næsten står stille, men dansende i samme rytme sidelæns. Efterhånden som optoget langsomt nærmer sig, ser jeg farvestrålende dragter bevæge sig i en slags krigsdans i sambarytme. Efterhånden bliver enkelthederne tydeligere. Tænker på at gå ned på boulevarden, men der er sort af mennesker. Ser nok bedre heroppe fra vinduet på min balkon. Nu kan jeg se en række yndige, næsten afklædte piger, men omkranset af lange, hvide struttende fjer fra isse og ned langs hver side af kroppen. Det ser pragtfuldt ud. På fødderne har de korte hvide støvler. De bærer en „trekant“ og to „knopskjulere“ af sølv. De bevæger sig i en sidelængsgående rytme, svingende med kroppen og kastende benene højt opad i luften. Dette er ikke blot beta-

gende, men også meget æggende.

Næste sektion er en høvding i guldstrålende fjerpragt omgivet af ditto krigere, dansende krigsdans og højt syngende. Så igen piger i pragtfulde kostumer, én række i turkisfarvede silkedragter besat med hvide langhårede skindkanter. Så en anden række piger i en slags krinolinedragter, svingende skørterne højt op i luften. Så igen krigere i alle mulige farvestrålende forklædninger. Så i snesevis af trommeslagere i hvide dragter, igen krigere og en afslutning af flere rækker – nu mere dristigt klædt – eller rettere afklædte piger i lange hvide støvler. Alle vugger sig i en slags langsomt gående, men meget rytmefuld cirkelbevægelse, nogle af dem svingende benene højt op i luften.

Det hele varer et par timer, den samme monotone samba-rytme med syns- og høreindtryk, som bringer tilskueren i en slags blandet glæde- lykke – og næsten seksualhungrende stemning.

Pigerne i Rio

Det er svært at beskrive noget, som kun kan føles. Det gennemgående indtryk af pigerne er, at de stadig er nært knyttet til naturfolket. De ynder at gå i så lidt som muligt – uden dog at være helt afklædte. Topløse må de ikke være. Da det er meget varmt hele dagen, går de i deres små søde bikini'er også om aftenen, næsten helt ind til city ser man dem således klædt. De søger at overgå hinanden i dristighed, hvilket gør bikini'erne særdeles minimale. Det sidste ny påfund er minibikini'er med en lille trekant i en stærkt afvigende farve fra resten af det minimale stof. Busteholderen er nærmest at betegne som et smalt bændel, men alligevel er de to brystknopper fremhævet i en anden farve. Man behages gang på gang af måden, hvorpå de forstår at fremhæve deres ynder. Også de i forhold til pigerne få mænd er dristigt klædt i stramtsiddende tynde stræknylon-trusser, her er sandelig syn for sagen. Menneskene fryder sig over at se på hinanden hernede, smukke og velskabte som de er alle sammen af begge køn med en hudfarve, som kun kan fryde en nordbo – men også gøre ham lidt misundelig. De lever og ånder ved stranden og på boulevarderne med de mange cafe'er, overalt færdes de i det kvarter, hvor jeg bor, om aftenen ofte blandet med damer i lange rober og herrer i hvide smokings. For mig er det usædvanligt – for dem er det bare naturligt. Man føler, at de nyder livet. Livsglæden stråler ud af dem, man føler det i deres væremåde og deres venlighed.

Leda

Søndag aften var jeg inviteret hjem til vor lokale agent til privat selskab. I den retning er jeg som regel ganske heldig, så jeg var nok blevet skuffet, om ikke han havde inviteret mig. Til selskabet traf jeg Leda – veninde til værtinden. Leda er læge. Hun er gift. Hendes man var ikke med. Leda er ikke lykkeligt gift. Hendes mand er en slags mandlig sygeplejerske, men ynder ikke – som så mange hernede – at arbejde. Leda har derfor 2 jobs på 2 forskellige hospitaler. Hun kan ikke blive skilt af forskellige grunde. For det første fordi hun er katolik (så kan hun ikke blive gift igen, hvis hun alligevel lader sig skille). Hvis hun lader sig skille, må hun give afkald på sin 8-årige datter. Derfor fortsætter Leda sit hårde arbejde, medens manden, som næsten aldrig er hjemme, nyder livet på stranden og i byen. Leda er intelligent, men hendes katolske tro er stærk, derfor må hun underlægge sig dens „svøbe“. Jeg kan mærke, at hun er meget glad for min interesse, og hun spekulerer meget over min beskrivelse af danske pigers stilling i samfundet. Leda er, som alle piger hernede, meget kælen, men sky grundet sine forhold. Ganske interessant at opdage, at ikke alt er lutter idyl hernede.

Sonja

Sonja er vor lokale agents sekretær og åbenbare elskerinde. Hun er 19 år, men virker meget barnlig. De kysser og kæler meget, helst i min nærhed. Det er jeg ikke så meget for, når vi skal tale forretning. Hun er en yndig pige, men ikke særlig dygtig, synes jeg, i hvert fald ikke til at skrive på maskine. Hun er ustandselig over os, og vil hele tiden servere et eller andet for os eller på anden måde gøre opmærksom på sin eksistens. Det åbenbare forhold virker lidt anstrengende, men de synes at nyde min fortrolighed, sikkert fordi jeg i deres øjne er én af de berømte frie danske, som der også går rygter om hernede. Jeg bliver også præsenteret for Sonja's moder, hun er åbenbart indforstået med forholdet. 19-årige piger hernede betragtes i øvrigt som børn – en anden katolsk skik, som ikke kan rokke ved den menneskelige natur, men nok ved den offentlige moral.

Når vi kører i bil, skal vi alle tre sidde sammen på forsædet. Så sidder de meget tæt sammen og har ustandselig hænderne på hinandens krop – jeg lader som ingenting, men så bliver de dristigere, for jeg skal se det. Inden der er gået ret længe, gør agenten det til en vane, at Sonja også skal kysse mig godnat og

farvel. I den givne situation virker det lidt unaturligt på mig, men sikkert ikke på dem, for det er simpelthen menneskers natur at kæle meget hernede.

Annabella

Hun er portugiser, født og opvokset i Angola i Afrika. Hun er nok den smukkeste pige, jeg har truffet hernede. Hun er gift med en dansker, en radartekniker, som hun traf i Angola. Han arbejder nu hos vor lokale agent i Rio de Janeiro. Hun har kontorjob. Hun er ret klein, men meget smukt skabt, - og i besiddelse af en egen skønhed, skabt af hendes hjertelighed, varme og et åbent smil, som slet ikke er til at stå for, blandt andet fordi hun besidder disse egenskaber trods en meget ulykkelig hændelse:

De blev gift i Angola. Han var dygtig og energisk og arbejdede sig til et stort hus, to biler, tjenestefolk, som det nu er almindeligt i sådanne lande. Men så kom krigen i Angola. De måtte flygte, efterladende alt, hvad de ejede. De havnede efter mange besværligheder i Brasilien, hvor der tales portugisisk – et sprog som de begge kunne tale. Hendes familie er endnu i Angola, men hun kender ikke deres skæbne. Når Annabella fortæller om krigsrædslerne i Angola, fyldes hendes ellers så smukke glade øjne med gru, som genspejler det, som hun har oplevet om krigen, som hver nat kom nærmere, - rædselskrigene under masseslagtingerne, og fordi hun naturligvis stadig ængstes ved at tænke på sine forældre og søskende.

Jeg besøger dem i deres lille nye lejlighed i Rio. Lejligheden er god, men der er ikke ret mange møbler. Vi sidder i en slags liggestole, som er pustet op med luft. Vi drikker lidt øl og spiser lidt håndmad – alt imens vi liggende i stolene snakker om deres skæbne. Jeg kan forstå, at man ikke er fri for at udnytte dem lidt, fordi de må og skal tjene penge til at starte et nyt hjem. Hun føler sig fremmed her i Rio, og jeg kan mærke, at hun er glad for, at jeg er dansker, og føler sig tryk, fordi hun kan blotte sine tanker. Sommetider virker hun en lille smule skræmt, kan ikke rigtig vænne sig til sine nye omgivelser, men hele tiden vender hun tilbage til sin naturlige muntre hjertelighed. Jeg kender ikke kvarteret, de bor i, og da jeg skal hjem, vil de absolut følge med mig i taxa'en til hotellet. Da jeg står ud af bilen, går de med, hun slynger armene om halsen på mig, klynger sig tæt ind til mig. Hun ved, at hun ikke skal se mig mere.

Forretningsliv i Rio

Inde i byen er varmt som i helvede. Forretningsverdenen kræver, at man optræder i jakkesæt og slips. Det er næsten uudholdeligt. Men på kontoret hos vor agent er Sonja flink til at tage vore jakker og slips, men her er til gengæld klimaanlæg, så det er næsten fra den ene yderlighed til den anden. I city er alle påklædte, også pigerne, men de har lært at gå uden BH, kan jeg se, og det er da et behageligt syn. Trafikken er enorm, men mere velorganiseret end i Buenos Aires, så her kan man færdes i nogenlunde tryghed. Kl. 13 går alle på én eller anden af de utallige café'er. Medbragt mad findes ikke her og kantiner i virksomheder findes slet ikke.

Selve city er ikke særlig charmerende – de få brede boulevarder, som findes, er opgravede, fordi man bygger undergrundsbaner. Husene er mange etager høje, og de fleste gader er meget smalle. Benzinosen er kvalmende. De nogenlunde plane områder mellem bjergene er sandelig udnyttet til sidste centimeter. Til gengæld er bjergsiderne smukt dekoreret af de pragtfulde bevoksninger. I omegnen af city er der mange steder pragtfulde park-anlæg, og alle steder er der ikke langt til vand.

Onde tunger taler om, at når det er rigtig varmt, er der så mange „sygemeldinger“, at man kan se det på livet i city, og at de sygemeldte overfylder de mange strande. I vore øjne uforståeligt – men menneskeligt, på disse breddegrader har man endnu lidt af urmennesket i sig.

Jeg ser meget af Rio, for der er arrangeret mange møder. Gaderne ligner alle andre storbyers gader, med enorm trafik og det sædvanlige opbud af politi og militær, men byen har en egen skønhed, fordi man hele tiden kan få øje på de smukt dekorede bjergsider og skønne floder. Alle offentlige bygninger, industrier og forretningshuse er let kendelige, for her er altid stationeret svært bevæbnet politi eller militær, undertiden med maskingeværstillinger.

Jeg er ved at ordne min videre rejse til Panama. Jeg skal have et besøgsvisa. På mit hjemlige rejsebureau havde jeg fået at vide, at det kunne man ordne lokalt, hvor jeg skulle bookes ind. Det passede nu ikke. Jeg blev jaget først på det amerikanske konsulat, derfra til Panamas konsulat i den anden ende af byen. Men det viste sig lige at være flyttet til en anden adresse. Der kunne jeg først komme til næste morgen. Men om morgenen kl. 10.00 var konsulen endnu ikke

stået op, trods der stod, at der var åbent fra 9 til 12. Sekretæren undskyldte meget, men ville tage mit pas, så kunne jeg hente det næste morgen. Den risiko ville jeg nu ikke løbe. Jeg kunne ikke vente på konsulens opvågning, for jeg havde aftalt møde hos „Petrobras“ kl. 11.00, så mit visa må vente til i morgen – min afrejsedag. Sonja viser sig at være en rigtig baby-doll. Hun er frygtelig forkælet og surmuler altid, når noget går hende imod, og det gør det tit, når Barbosa og jeg taler forretning. Jeg har efterhånden fundet ud af, at både moderen og faderen er ansat i Barbosas forretning – det er nemlig sådan hernede, at tager man sig af datteren, må man også tage sig af moderen – og helst også faderen.

Afsked med Brasilien

Det er afrejsedag fra Rio. Mit fly til Panama afgår kl. 0055 efter midnat, men jeg skal være ude af hotellet kl. 12.00. De giver ikke ved dørene hernede, ellers må jeg betale for et døgn til, og det er dyrt. Beslutter mig til at tilbringe formiddagen på stranden, det har jeg ikke rigtig haft lejlighed til endnu, vil så benytte eftermiddagen og aftenen til afsluttende møder.

Jeg har lagt mig 25-30 meter fra et sted, hvortil dønningernes skumsprøjt når op på stranden for at få lidt sol, inden jeg tager en dukkert. Dukkerten fik jeg før beregnet. Kl. er seks om morgenen, temperaturen behagelig, jeg ligger og tænker på den morgenmad, jeg snart skal op og nyde på hotellet. Pludselig løftes jeg højt op i luften i en masse vand fra en kæmpedønning, badehåndklæde, badetrusser og badesko går samme vej og forsvinder. Jeg selv går ud i vandet for at søge efter mine ejendele, men uforberedt, som jeg er, fanges jeg af en endnu kraftigere dønning, som tager mig med ud i brændingen. Jeg hvirvles rundt i oceaner af vand, kan ikke komme op og få luft, trods ihærdige svømmetag kastes jeg uhjælpeligt voldsomt rundt i vandet, jeg kan ikke se, hvad der er op eller ned. Kan ikke få luft. Hvor længe, det varer, ved jeg ikke, prøver min teori med at gå imod dønningen, men kan ikke finde retningen. Vandet er som gennemsigtigt. Jeg oplever hele mit livs historie på én gang, ser alle de mennesker, jeg kender eller har kendt, men jeg er som i en anden verden på en uvirkelig men behagelig måde, men kommer brat til mig selv ved et hårdt slag – jeg er kastet voldsomt tilbage på stranden. Jeg forsøger at rejse mig for at komme væk inden næste dønning, men jeg kan ikke rejse mig. Kravler resten af vejen i sikkerhed. Der sætter jeg mig op på den tørre strand, men opdager, at jeg ikke kan trække vejret. Er først

ligesom forbavset, men opdager så, at den højre lunge ikke virker – den reagerer ikke, når jeg forsøger at trække vejret. Jeg lægger mig på ryggen og forsøger roligt at trække vejret med den anden lunge. En, i øvrigt meget smuk ung pige, kommer hen og taler til mig, hun taler engelsk, og forklarer, at hun er fra San Paulo, andet kan jeg ikke huske, men så må jeg være nogenlunde ved bevidsthed. Lidt efter trækker hun sig, vistnok lidt skræmt tilbage. Der er ikke andre mennesker i nærheden. Nu rejser jeg mig langsomt op og opdager, at min højre lunge så småt begynder at virke igen. Mit badehåndklæde, et af hotellets de store, ligger i nærheden af mig. Det er blytungt af vand. Jeg tager det om mig og går tilbage til hotellet. Jeg fryser lidt, nej jeg fryser ikke, men føler mig iskold. Tager et varmt bad på mit værelse, klæder mig på og går ned og spiser morgenmad. Synes, at jeg egentlig har det helt godt nu. Efter morgenmaden sætter jeg mig på min balkon i solen, pakker kufferten og tager til byen.

Jeg besøger Barbosas værksted for sidste gang. Senere møde med Barbosa og Sonja. Sonja viser mig særlig opmærksomhed på min afskedsdag, og som den søde Annabella kysser hun mig varmt til afsked. Sådan er de bare hernede. Om aftenen afskedsmiddag i Barbosas hjem. Leda var der også. Føler mig, om ikke helt normal, så ganske godt tilpas. Den samme rørende afsked, mennesker kan nu være søde. Så af sted til lufthavnen til en 10 timers flyvetur tværs over Brasilien med PAN til Panama.

Panama

Min ankomst til Panama forløb ikke planmæssigt. Agenten er der ikke, og der er ingen meddelelse til mig i lufthavnens informati on. Jeg har ellers sendt både brev og telegram. Da det er tidligt om morgenen her, svarer ingen af de telefoner, som jeg ringer til. Beslutter mig til at vente en times tid, for at give folk tid til at komme på arbejde. Det er lørdag.

Heller ikke en senere opringning giver svar. Beslutter mig til at tage en taxa til Panama City. Jeg har det ikke godt. Jeg er blevet utilpas af flyveturen, jeg kan ikke rigtig holde balancen. Jeg aner ikke om Panama City er det rigtige sted at tage hen, men jeg må have et hotelværelse. Da jeg får et værelse, tager jeg tøjet af, går i bad, men må gå i seng, for jeg føler, at mit ellers så gode helbred har svigtet mig. Jeg tror at jeg har enten influenza eller malaria, jeg er øm over hele kroppen og meget svedig. Tænker på, om den voldsomme ømhed kan skyldes den voldsomme svømmetur i går.

Jeg vågner ved middagstid og går ned i receptionen for at få telefonnummer til en læge. Her er kun en ung pige, hun spørger forskrækket, om jeg er syg, jeg benægter og siger, at jeg blot ikke har det så godt og bare vil have telefonnummeret i beredskab. Kan i øvrigt ikke lide det hotel, som min chauffør skaffede mig. Jeg må se at få noget mad, men restauranten er lukket grundet ombygning. Jeg går ind i baren, tager en øl, for jeg er meget tørstig. Låner en telefonbog og slår vores agents firma op i den. Det er et helt andet telefonnummer, end det jeg havde med hjemmefra. Jeg ringer og får forbindelse. De fortæller, at de havde ventet hele dagen på, at jeg skulle ringe. Jeg vil aftale møde til mandag morgen, for jeg har det skidt, fryser og ryster på kroppen trods 33 graders varme. Men nu har de fået blod på tanden ude i kanalzonen, lidt flove over ikke at have holdt DRA underrettet om de ændrede telefonnumre, vil de absolut hente mig på mit hotel, som tilfældigvis ikke er så langt fra vor agents mægtigstore hovedkvarter.

Ingen hos DRA har hidtil kendt ret meget til vor agent, som er „Electronica Bilbao“. Det viser sig, at firmaet er et foretagende så stort som DRA. De ikke blot ejer „Radio Bilbao“, men har ansvaret for hele kanalzonen point to point communication, militærets og politiets kommunikationssystemer og disses radio-stationer. Jeg blev vist rundt overalt med behørig escorte, det meste udstyr var Motorola – leveret af vor agent.

Det var jo lidt af en overraskelse. Et sådant firma, omgivet af militære sikkerhedsforanstaltninger, ruller ikke sådan uden videre den røde løber ud for hvem som helst, som jeg er vant til det. Det bliver et spørgsmål om jeg overhovedet kan træffe chefen, foreløbig er han ikke visibel.

Selve kanalzonen er sandelig også en overraskelse. Vor agent har store veludstyrede værksteder i begge ender af kanalen, som er 200 km lang. Jeg har aldrig set en så udsøgt samling af målegrej og reservedele på eet sted. Der er 12 teknikere, 6 i hver ende af kanalen, på 24 timers vagt ad gangen – også lørdag/søndag. Desuden er der mange andre lige så veludstyrede værksteder fordelt overalt i zonen og i City, mest på steder, hvor der er oprettet kommunikationsstationer. Da man nu endelig har fået tag i mig, var der ingen grænser for deres gæstfrihed, jeg blev vist rundt overalt. Også vist op på toppen af et højt slankt tropebevokset bjerg, hvor forskellige myndigheders VHF anlæg var placeret, med hver sine antenneanlæg,

og det var mange, alle anlæg under konstant overvågning, dels af militære vagter og dels af automatisk måleudstyr, klimaanlæg og køleskabe med Coca-Cola til vagter og teknikere. Her fra bjerget er der en imponerende udsigt over hele det sydlige kanalområde. Turen op og ned ad bjerget er en tropisk oplevelse med vildsvin løbende omkring over den smalle bjergvej – turen tager en time i bil – og med små abekatte klatrende i træerne – banantræer og palmer for det meste – men også andre tropiske planter. Adskillige steder er der låste jernporte tværs over vejen, her skulle man selv låse sig igennem, efter først at have telefoneret fra en ophængt telefon til én eller anden vagtcentral. Hvis man glemmer det, bliver man beskudt eet eller andet sted fra. Her er mange slanger, får jeg at vide, men de kommer sjældent på vejen, som er asfalteret.

Efter dette første, overordentligt interessante møde, beder jeg om at blive kørt til mit hotel, hvor jeg føler, at det er nødvendigt at gå i seng igen og forsøge at blive rask til mandag, da der nu er aftalt møde med chefen for det hele. Det er director generale Gerhard Dare.

Jeg ved ikke hvad det er, jeg fejler, det føles som influenza eller malaria, og jeg kan heller ikke tænke helt klart. Jeg kunne utvivlsomt få assistance af en militærlæge, hvis jeg bad om det, men det vil jeg helst undgå, for så vil de sikkert opdage, at jeg ikke har mit amerikanske visa i orden, og sikke en ballade, der så ville blive, fordi jeg har været inde i den skarpt bevogtede militære kanalzone, oven i købet på steder, hvor normalt ingen civil må komme.

Jeg tager en masse piller, og vågner tidligt søndag morgen i en sø af sved, men synes at jeg har det helt godt. Tager bad og føler mig rigtig godt til mode. Hoster lidt, og opdager, at der er blod i mit opkast. Nu falder mit så brat stegne humør, hvad kan det være med mig nu? Jeg er øm i den højre side af brystet, men intet at se udvendigt, men bortset fra det har jeg det alligevel godt nok. Klæder mig på og går ned for at spise morgenmad. Klokkeren er 8, alt ånder fred, og ingen steder er åbent. Vandrer lidt rundt i byen og finder et torv med store skyggefulde træer, hvor en frugthandler er ved at åbne en bod. Køber bananer og oranger. De smager himmelsk, langt mere aromatisk end dem man køber hjemme. Endelig åbner en restaurant, og jeg får mig et ordentlig morgenmåltid. Jeg er sulten, og det er gode tegn.

Resten af søndagen går med byvandring. Her er

ikke mange mennesker. De er taget til stranden. Tør ikke selv tage derud. Ærgerligt, for det er Stillehavet. Går ned langs havnen og lidt udenfor, for der er Stillehavet med dets rolige majestætiske dønninger. Derude, langt borte, ligger Hawaii. Der bor den eneste pige, jeg i mit liv har elsket. Det ville være fristende at fortsætte mod Hawaii, når man nu er så nær. Jeg nøjes med at meddele min nærværelse pr. brev. Her er i øvrigt smukt, med brede boulevarder mellem flotte anlæg nedenfor de flotte villaer, som er ambassadebygninger. Går jævnlige tilbage til hotellet, sover lidt indimellem og kontrollerer mit blodopkast. Jeg synes, det bliver lidt mindre efterhånden.

Opdager efterhånden flere gode restauranter, den bedste i en kæmpemæssig bygning, meget flot og elegant, med store kolonader under, som har klimaanlæg og luftsluser, flot dekorerede med springvand og planter og blomster. Udenpå bygningen står med kæmpeoverskrift CIA HEADQUARTER SOUTH AMERICA.

PANAMA CANAL ZONE

The land divided – The world United

Zonen er simpelthen et stykke lokalt USA med alt, hvad dette indebærer af militære flyvepladser, kaserner, politistationer, kirker af forskellig trosretning, well-fairinstitutioner, sportspladser, children schools, high schools og parkeringspladser med snesevis af skolebusser, for området er stort – og skarpt bevogtet. Det ses tydeligt, at det er militærfamilier, der bor her. Foran high-skolerne er der store græsplæner, hvor pigerne ligger i græsset og betragter drengene, medens de excererer under kyndig ledelse af unge militære befalingsmænd. Det er skolepiger og skoledrenge, det drejer sig om – utroligt men sandt. Jeg kan se, at det er frivilligt, for ikke alle drenge deltager.

Jeg var lidt spændt på mødet med vor agent, for jeg var klar over, at han var ikke så ligetil, som de fleste af vore agenter rundt i verden. Han var da også lidt overlegen, men jeg vandt første løb 1-0, da jeg med rette kunne bebrejde ham, at han ikke havde holdt DRA underrettet om de ændrede telefonnumre, og for en i øvrigt manglende kommunikation. Jeg kunne da også fornemme, at han var en travlt optaget chef. De mere praktiske drøftelser overlod han til andre af sine medarbejdere. Den ene af disse medarbejdere inviterede mig med hjem, simpelthen for at vise mig, hvordan en amerikansk familie klarede sig i

kanalzonen. Ikke godt – synes jeg. Konen var venlig og typisk amerikansk. Hun kom aldrig udenfor en dør, betroede hun mig, for hun var bange for slanger. Selv gardinerne var trukket for vinduerne om dagen, de var heldigvis lyse og lette. Hun fortalte, at det værste var at holde børnene under opsyn, for de yndede at lege under huset, som var bygget på pæle, og der holdt slanger til i brændestabler – eller hvad det nu var, der var stablet op der. Hun kom kun udenfor huset, når de skulle til City, og der havde hun heller ikke meget at gøre, for man havde alle forsyninger i kanalzonen. Jeg har lagt mærke til, at når amerikaner er udstationeres, ligegyldig hvor i verden, bringer de alt med sig hjemmefra, selv de enkleste fornødenheder. Jeg fik da også smagt amerikanske hamburgere og USA-dåseøl.

Næste morgen hostede jeg stadig blod op, og da alle i det store firma, såvel ledere som teknikere var særdeles selvsikre, som kun amerikanere kan være det, fandt jeg, at jeg egentlig havde udrettet det, jeg var kommet for. Jeg besluttede at rejse hjem hurtigst muligt for at komme under lægebehandling. Arrangerer hjemrejse tirsdag via Guatemala, Washington og New York. Jeg er heldig med en god siddeplads Panama-Guatemala. Oplever derfor at se Mellemamerika bestående af høje vildrevne bjergtoppe, men med landskaber imellem, som kun kan betegnes som betagende skønne, snart afløst af labyrintisk bugtede floder, jungle og store søer. Utroligt smukt.

Guatemala

Hvad kan man skrive om et land, som man kun har set fra luften og fra en times ophold i en transit-lufthavn? Man kan skrive om det man ser fra luften – NEMLIG:

Et åbenbart meget tyndt befolknet land, med indbyggere nødvendigvis samlede i små kolonier, for mange egne er utilgængelige, men mennesker lever der nu hist og her, de gemmer sig ligesom dyrene derude i junglen mellem bjergene. Hvordan mon de har det – sikkert rart, for de lever i skønhed. Vi har lagt an til landing i Guatemala. Et underskønt landskab bestående af en slags øer smukt bevoksede, i det lave vand mellem øerne er der en anden slags „øer“ men nede i vandet, der ligner koraller. Engang vil de blive til rigtige øer også, når vandet aflejrer af forskellig art får dem til at dukke ud af vandets overflade. Jeg ser, at vandet ligner søer, men det er nu nok Stillehavets vand, som når helt herind i baglandet, for jeg ser, at ud imod Stillehavet omkranses det hele af en kæmpemæssig lav men temmelig bred bjergkæde, hvis undersøiske

fundament strækker sig langt ud i havet – dannende undersøiske rev. Sommetider rækker de op over havoverfladen og får de sagte rullende Stillehavsdønninger til at lave et sagte skumsprøjt, tegnende et billede som millioner af briljanter, afløst af havets blå, så langt øjet rækker.

Byen Guatemala ligger i en kæmpemæssig bjergdal, bygget på toppen af dalens meget mindre bjerge, hvis toppe er ligesom skåret flade og plane, således at bykvartererne ligger på hver sit bjerg. Dette er et særdeles ejendommeligt syn. „Bydelene“ er forbundet med hinanden af veje, som går ned i kløfter og op igen til den næste „bydel“. Nogle steder er kløfterne så dybe og bratte, at der ingen direkte vej går, men så er der langstrakte omveje. Jeg har aldrig set noget lignende andre steder i verden. Dette kan ikke være skabt af mennesker, det må være en følge af det voldsomme jordskælv, der tidligere har hjemsøgt dette land.

Indflyvningen til lufthavnen er meget urolig, det må skyldes de mange bjerge. Første landingsforsøg lykkes ikke, vi har nu forkert højde, så vi må gå om igen, hvilket sker i en stor cirkelbue over bjergene i så lav højde, at man har fornemmelsen at kunne røre ved bjergtoppenes huse med jumbo-jet'ens lange vinger. Anden gang lykkes forsøget, og vi lander i en lufthavn, som jeg vil kalde den bedste i verden.

I transithallen er der så mange forretninger med så stort et udvalg af mexicanske tekstilvarer og smykker, at det ikke kunne rummes i et normalt dansk stormagasin. Alt er håndlavet. Textilerne er smukt broderede og i skønne kvaliteter. Dette må være et eldorado for en hvilken som helst pige. Billige er varerne også. Men der er meget andet at se, blandt andet 2 lange barer, den ene udskænkende kaffe og the, den anden rom og cola med is og citron samt andre mexicanske drikkevarer, alt er gratis – en velkomst til transitgæsterne. Man kan også lære lidt af landets historie at kende i lufthavnen, blandt andet ved at betragte de smukt udmejslede gamle bjergsten hentet ned fra tidligt beboede bjerg-plateauer, forestillende menneskers liv og levned.

Ved afgang fra Guatemala opdager jeg en meget gammel bro, bygget af en slags munkesten over en dyb slugt. Den bro ville selv en franskmand beundre – (sur de pont – d'avignon). Nu flyver vi ind over Mexico i retning mod den mexicanske Gulf – samme smukke panorama. Nu flyver vi ind over Floridas kyst, man

mærker, at man kommer nordpå, det bliver skyet, man falder tilbage til flyvelivets trivialitet, på vej til Washington og New York.

PAN AM

Efter en udmærket middag tænder jeg en god cigar, som jeg købte i Guatemala. Lidt efter kommer stewardessen og henstiller høfligt – men bestemt, at jeg slukker den igen, for man må kun ryge cigaretter i PAN AM Airways maskiner. Ned med individualismen – leve flokmentaliteten, jeg er vendt tilbage til kulturen.

Svend Bjørneboe.

Dagbogsblade fra en Orient-rejse (1978)

Ankomst til Kuwait.

Når den trivielle 11 timers flyrejse med diverse omstigninger er endt, er det ikke uinteressant at lande i de orientalske omgivelser, selv om man nok synes, at diverse myndigheder tager lidt kejtet på formaliteterne. Det er ikke helt urigtigt, som en amerikaner udtrykte det, at man føler sig som kreaturer i flok. Formaliteterne kan tage timer, og nogle rejsende bliver forment adgang til dette hellige olierige.

Jeg selv var heldig, for pludselig blev jeg trukket ud af den ventende kø af en araber, som spurgte mig, og jeg var mr. Bjørneboe fra Danmarks radio, og straks gik jeg glat igennem alle kontrolforanstaltninger, eller rettere mine officielle papirer, for jeg selv var i mellemtiden blevet placeret i en sofa – østerlandsk høflighed – når man er godtaget. Det var da godt, at jeg sendte den telex til Kuwait Oiltanker Co. Dagen i forvejen. Til, sidst blev bagagen og jeg selv nærmest båret ud i et mægtigt dollargrin. 50 km kørsel til et slags privat hotel ad brede palmekransede boulevarder gennem sand, sand, sand, med en veltalende chauffør forklarende om alt, hvad vi passerede. Det var midnat, og meget mørkt, vejbelysningen var kolossal, olien er jo billig dernede. Vi passerede kong Abdulla's slot (eet af dem, forklarede chaufføren), og så de meget omtalte store skoler.

På hovedet i seng, efter indtagelse af lidt arabisk føde med kaffe. Øl, vin og spiritus findes ikke hernede, og det er meget strafbart at forsøge at indføre det. Tidligt op næste morgen, for kl. 0800 afgang til Abadan i Iran, men manageren mr Fernandes for Kuwait Oil Tankers ønsker et kort møde med mig forinden afgang fra „hans“ hotel. Møde på behørig orientalsk vis med stor afstand mellem hans skrivebord og gæstestolen. Aftalte dagsorden for min næste ankomst til Kuwait på hjemrejsen fra Iran. Taxa til lufthavnen, lynende fart. Kunne nu bedre forstå de store skolers betydning, for der holdt oceaner af store busser og biler udenfor, åbenbart kommende meget langvejs fra. Chaufføren lige ved at køre i grøften, årsag: En kvinde fremme på en lille balkon luftede sengetøj. Også den eneste kvinde jeg har set under mit korte ophold. Møder min „ven“ fra i nat i lufthavnen, udenom alle formaliteter, sparet for to timers venten i kø, mindst. Lovede Kuwait at sende telex dagen før min returnering fra Iran, så visa-problemer kunne

klares. Vinduesplads i fly åbenbarer meget smukt sand- og flodformationer, tæller over 100 skibe til ankers på havet, men ikke nå at tælle flere, så har vi forladt Kuwait, en times tid senere landende i Abadan, Iran.

Iran

Det første møde meget smukt. Træer, buske og blomster i modsætning til Kuwaits uendelige sandbanker. Senere skuffelse over en usædvanlig træg forretningsgang. Heldigvis havde jeg også adviseret vor lokalagent her på stedet pr. telex, med hvilken vi i øvrigt ikke tidligere havde korresponderet grundet adresseskjusk. Underet skete, også her blev jeg bugseret ud af den ventende kø, formaliteterne ordnet uden problemer, men her måtte jeg dog selv slæbe min bagage.

I bil ind til Khorramshahr. Konference med vor lokale agent, som var så gammel, at han måtte hjælpes op og ned af sin skrivebordsstol. Han var meget elegant og orientalsk høflig. Hans hovedforretning er frugtekspport. Uoverensstemmelser klaret, udveksling af adresser, derefter opsporing af den skibsagent, som repræsenterede det skib, jugoslavisk m/s Opatija, som jeg skulle besøge i Bandur Shapour, ca. 200 km på den anden side af en tom ørken. Skænderi mellem to skibsagenter, som begge påstod, at det var den anden, der skulle tage affære (ubehagelige tidskrævende foranstaltninger vedrørende min ombordsætning samt toldklarering af reservedele). Heldet var med mig igen, for midt under det hele indløb telegram fra Jugolinija i Rejeka (skibets reder) til den første om at tage sig af de tilsendte reservedele. Tilbage til Abadan for overnatning, ingen ledige hoteller i Khorramshahr. Tidlige op næste morgen, til lufthavnen forsøgende at få mine reservedele udleveret, men de, kan kun udleveres til agent. Han kan heller ikke få papirerne igennem grundet papirusseri. Næste dag er helligdag (week-end fra torsdag kl. 12 til lørdag kl. 0800).

Beslutter at rejse til Bandur Shapour, hvor skibet skulle ligge på reden, uden reservedele for at overse situationen ombord. Hyrer bil til at tage mig den 200 km lange tur gennem ørkenen. Ak, den store forskel fra Kuwaits store dollargrin til denne lille Citroën (2CV?) gennem ørkenen langs olieledninger. Absolut intet liv til siderne, men forholdsvis megen trafik ved vejen. Hvad tænker man under sådanne omstændigheder? Der er faktisk en del vejfarende, som står med tommelfingeren i vejret ved siden af en stoppet bil, men

ingen reagerer, heller ikke vi, selv om der er plads i bilen. Vil ikke blande mig. Krydser selv tommelfingre, dels fordi den lille Citroën forsøger livsfarlige overhalinger af tankbiler og trucks foran modgående ditto (ingen motorkraft), dels fordi jeg tænker på måske flere timers ophold i den stegende hede ved eventuelt motorstop. Ærgrer mig over, at jeg ikke har taget lidt frugt med på turen. Det må jeg huske på hjemturen. Hvad ser man på? Der er kun sand. Ved nærmere eftersyn får jeg øje på nogle mærkelige hvide toppe i noget, der ligner vand. Det viste sig at være små sandbunker, og hist og her var der faktisk mennesker (enlige), som samlede dette sand i papirsække (?) og stablede dem op langs vejkanten. Undertiden ser jeg mærkelige fugle, som svæver i luften. Opdager, at chaufføren har sammenknebnede øjne. Er han ved at falde hen i ensformigheden? Forsøger at få en samtale i gang, giver ham en cigaret, men kan ikke lide den måde, han tænder den på (slipper rattet, og vejen er ujævn og fuld af tabt gods). Får øje på et skilt, som fortæller, at vi er halvvejs i Bandur Shapour. Lytter til motoren, den er vist meget varm, den accelererer langsommere ved overhalinger. Nu overhaler han igen, to store tankbiler. Vi overhales ofte af store personbiler – hvem der bare sad i én af dem.

Nu sker der endelig en ændring i ensformigheden. Det kommer nærmere og nærmere, der er noget ejendommeligt lyst bag en endnu lysere understribe. Nu nærmer vi os, ak, det var kun en tværgående kæmpestor olieledning, den ligner aluminium, det lyse bagved var luft.

Nu nærmer vi os et kæmpe stort byggekompleks. Masser af trucks og jordarbejde, det må hænge sammen med noget beboelse. Nu passerer vi, ikke i hundredevis, men i tusindvis af trucks beregnet til containertransport. De er splinternye, og uendelige mængder af andet materiel, det strækker sig over flere ha land. Endelig nærmer vi os Bandur Shapour. Ak hvilken skuffelse. Smalle gyder, vådt sand, fyldt med materiel fra de udlossede skibe alle vegne. Små lerklinede huse, min lokale skibsagent bor i eet af dem. Gyderne lader sig næsten ikke passere. Råben og skrigen alle vegne. Dårlig luft og stank. Den sædvanlige træghed med formaliteter. Uendelig venten. Alt europæisk skal oversættes til arabisk. Ikke mange taler engelsk her, og heller ikke tysk eller fransk. Det fortælles, at det bliver meget vanskeligt at få mig ombord, for skibet ligger for anker. Føres fra det ene kontor til det andet. Opdager selv undervejs, at skibet ligger i havn. Nu smiler agenten, for så er det ikke nær så vanskeligt. Men mit pas bliver beslaglagt. Jeg kan ikke engang få

en kvittering. Heldigvis har jeg gemt mit „embarkment card“ fra lufthavnen. Men nu er jeg ombord i skibet, mit endelige mål. Aner vanskeligheder ved hjemrejsen, for ingen telefonforbindelse fra Bandur Shapour til Khorramshahr eller andre byer får jeg at vide.

Reparationen på radiostationen er ikke vanskelig. Et par timer efter min ankomst arbejder stationen normalt. Jeg afprøver ved at telefonere til Schlossers hjem i Farum direkte over Lyngby Radio. Samtalen går fint. Men det var meningen at Power Amplifieren skulle udskiftes med en modificeret type, men den står endnu i Abadan Lufthavn, og den bliver i alle tilfælde ikke frigivet de første par dage, for nu får jeg at vide, at lørdag også er helligdag i denne uge. Så kan det altså tidligst blive søndag (16/11).

Bruger ventetiden til instruktion af telegrafisten og omhyggelig overhaling af stationen. Søndag er hverdag igen. Besluttede allerede i går, under samtale med den lokale skibsagent at møde ham på hans kontor søndag kl. 8.

Nu begynder alvorlige vanskeligheder. Politi og tolder i havneporten vil ikke lade mig slippe igennem fordi jeg ikke har noget pas. Forklaredes dem, at politiet allerede er i besiddelse af mit pas, men jeg kan heller ikke få lov at passere til politistationen, for dertil skal bruges et pas. Tilbage til skibet. Eskorteres af kaptajnen til agenten, på kaptajnens pas. Vi når kontoret kl. 8, men agenten er der ikke. Vi venter til kl. 10, så oplyser hans „sekretær“, at han vil komme kl. 11. Tager ombord igen. Kl. 11 forsøges igen at passere havneporten, tillades med ledsager. Agenten er endnu ikke til at træffe. Finder på hans kontor en skrivemaskine med europæiske typer. Skriver et brev til ham, at han øjeblikkelig må bringe mit pas ombord, da jeg ellers vil benytte diplomatiske kanaler ved direkte fra skibets radiostation at kalde mit lands ambassadør i Teheran via mit lands udenrigsministerium. Det hjalp, kl. 13 kommer han med mit pas (søndag den 16/11).

På tilbagevejen til skibet opdager jeg en dansk øl i et spisested ved havnen. Beslutter at købe den. Skuffes, det har intet med dansk øl at gøre, fremstillet på licens i Iran.

Beslutter at arrangere tilbagerejse, da ingen kontakt med agenten i Kharramshahr og power amplifier endnu ikke ankommet. Måske kan jeg selv få den frigivet. Da jeg vil passere havneporten, må jeg ikke passere uden at aflevere mit pas. Systemet er det, at skibsbesætninger afleverer deres pas ved udpassage

og får det tilbageleveret ved indpassage. Forsøger at forklare, at jeg ikke er besætning, men visitor, og at jeg skal returnere til Danmark. Intet hjælper. Bliver vred, betjenten leger ligesom tilfældigt med sin skyder. En tolder forsøger at afpresse mig cigaretter. Men nu er jeg blevet stædig, de vil åbenbart have bestikkelse. Tilbage til skibet, og får en styrmand til at kontakte skibets lokale agent. Står medens i bagende sol ved porten, kan lige klemme mig ind i skyggen af et lille træ. Nedenunder broen er mudder, det lugter ikke godt. Ser mærkelige fisk, der ligner en mellemting mellem ål og fisk, også krabber er der, det ligner det i hvert fald (skorpioner?). Ikke appetitligt. Nu er solen nået så langt mod vest, at træets skygge ikke kan nå mig mere. Jeg har fundet en planke, hvorpå jeg sætter mig og skriver dette. Så går tiden bedre. Det har taget to timer nu. Endelig kommer agenten sammen med styrmanden. Han får mig uden vanskeligheder bragt til toldvagten, hvor en taxa venter. Men nu tør jeg ikke tage flere chancer, stikker ham med de fleste snore en 20 dollar seddel, og straks er alle meget hjælpsomme, hjælper mig høfligt ind i taxaen uden visitation og ønsker mig god rejse. Det skulle senere vise sig, at bestikkelsen var vel anbragt.

Tilbagerejsen til Khorramshahr er mere afslappet end henrejsen. Ser nu, at det egentlig ikke er ørken, vi passerer, men en enorm udtørret havbund. Der er også meget sump, somme steder med fugleliv, de ligner storke. Nu forstår jeg bedre den megen salt.

Agenten i Khorramshahr oplyser, at man i lufthavnen siger, at man ikke kan finde forsendelsen med power amplifieren. Giver ham besked på at returnere den til København, hvis den kommer frem. Store vanskeligheder med at skaffe hotelophold og flyreservation til Kuwait. Opdriver endelig en slags værelse på et hotel. Der er mange søfolk, men ingen danske. Nu ser jeg, hvad bestikkelsen af tolderne i Bandur Shapour har sparet mig for. Alle søfolks kufferter er plomberede, så de kan ikke få skiftetøj eller toiletgrej frem, og de ved ikke, hvor længe de skal vente på flyreservation. Man må skifte tøj mindst hver dag hernede.

Nu kan jeg slappe lidt af. Spiser en god middag. Derefter på natklub med nogle søfolk. Natklubben er noget værre oprækkeri. Systemet går ud på, at pigerne forsøger at invitere sig selv ved ens bord og straks serveres der en drink af en vågen tjener. Den koster 5 engelske pund. Hopper man først på den, fanger bordet, det sørger velvoksne tjenere og udsmi-

dere for. Hopper ikke selv på den, da jeg har fået systemet forklaret af vor lokale DRA-agent. Afslår høfligt men bestemt. Der er mange piger, tæller mindst 10 nordiske typer, men kan ikke få kontakt med dem. Opsynet har luret mig, at jeg er nordisk, kun sydlandske piger kontakter mig. Har fået at vide, at disse piger får beslaglagt deres pas, så de ikke kan rejse hjem, før det passer arbejdsgiveren. Piger er især koreanere og vietnamesere, sikkert tidligere amerikanerpiger.

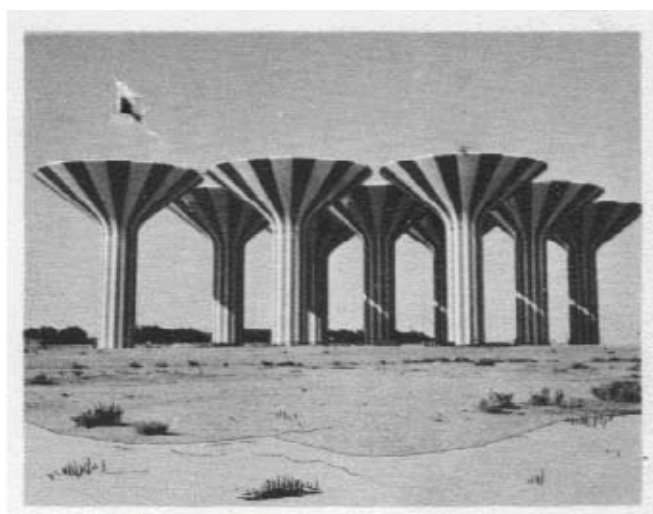
Næste morgen på British Airways kontor for at reservere pas i fly til Kuwait. Der er udsolgt de næste to dage, men kommer på venteliste, skal møde igen kl. 1700. (Her er tiden 3,5 timer foran GMT). Forsøger Kuwait Airlines (min billet er til British Airlines), her går det meget bedre. 3 Søde piger er meget hjælpsomme og bookede mig ind til afgang 0115 tirsdag, men jeg skal bookes helt til London, fordi jeg ikke har visa til Kuwait, må så annullere igen, når jeg kommer til Kuwait. Telegram til Kuwait Oiltankers, som nok skal klare den sag. Jeg er nød til at sende telegram, for telexsystemet i Iran er brækket ned.

Nu kan jeg slappe af. Tager solbad i en smuk have tilhørende hotellet. Der er også swimmingpool. Græsset er tommetykt og meget blødt. Tør ikke lægge mig af frygt for kryb. Ikke et menneske at se, de er allerede bag lukkede skodder, enten sovende eller ventende i hotellets bar. Det er vinter hernede, men dagen er som en dansk højsommerdag. Man er åbenbart meget sæsonbevidste. Kan ikke komme i forbindelse med DRA, for nu er telefonsystemet også brækket ned. Det er værre, at jeg ikke kan komme i forbindelse med Kuwait, håber, at de får mit telegram, for ellers får jeg store vanskeligheder der.

Kl. 0115 Abadan Airport. Stimer af arabere med oceaner af pakker, kasser og poser og sække. De står ikke i kø ved gammeldags „check in“ men i stimer. Jeg har mindst 20 hænder rækkende forbi mig med mange billetter i hånden. De rejser åbenbart i flokke. De vil alle til på én gang. Jeg vil ikke mase på, har nok at gøre med at passe på mine lommer. De stjæler som ravne hernede. Nu tager en ground stewardess affære, som har set mig længe, hun får mig lempet frem ved at tage min billet. Sødt af hende. Så den evindelige kontrol af person og bagage. 2 timer har denne check in taget, og det vil tage mindst lige så længe i Kuwait, men ingen kommer og henter mig. Udkaldelse til ombordstigning er den værste, jeg nogensinde har oplevet. 300 mennesker maser og puffer med selv, og hvad de har i hænderne. Nu stoppes vi alle af politi og

lufthavns personel, de få „hvide“ gennes foran, og så går det igen, men kun et øjeblik. Hvordan de bærer sig ad, ved jeg ikke, men på én eller anden måde er de igen foran, jeg står ved foden af trappen til flyet, og kan ikke komme længere, jeg nægter at mase på som de andre, igen stoppes fremrykningen, og jeg lempes ombord af flypersonellet.

Heldet er med mig igen. Stående sidst i den lange kø i Kuwait lufthavn får jeg gennem glasvæggen øje på min „ven“ fra sidst. Da jeg når ind i hallen, bliver jeg hentet af køen, anbragt på en sofa, og mine papirer ordnes lige så let som sidst. Ingen toldvisitation. Turen går glat til hotellet. Klokken er 0300 tirsdag. Der er en halv times tidsforskel mellem Iran og Kuwait.

Næste morgen kl. 0800 ønsker manager Fernandes at se mig. Konference vedr. diverse serviceorganisations spørgsmål, consignationslagre etc... derefter et møde med teknikere og kontrol af consignationslager, som var frigivet for tolden mellem mit første og nuværende besøg i Kuwait.

Men teknikerne har travlt. Den store ophobning af skibe på rheden giver megen service, som alvorligt forsinkes grundet den besværlige ombordsætning og den endnu besværligere landsætning. Der er ikke motorbådeskapacitet nok til at anløbe skibe på opfordring. Der organiseres rundture til skibene, som ligger til ankers, så i mange tilfælde må teknikerne overnatte ombord.

Grundet disse forhold arrangeres møder tidligt om morgenen samt om aftenen. Det giver mig lejlighed til om dagen at besøge Kuwait City – ca. 40 km. Fra, hvor jeg bor. En ejendommelig by med en blanding af supermoderne bygninger og boulevarder og ældgamle lerklinede huse omgivet af høje lermure. Mange steder

bliver disse sidstnævnte jævnet med jorden for at give plads til nyt byggeri. Det ny byggeri består fortrinsvis af meget høje huse med marmorfacader og marmorfliser på fortovene. Der er store rabatter, p.t. bestående af sand, men jeg kan se, at man har forsøgt at plante forskellige vækster, men disse synes ikke rigtig at ville gro. Træer blomstrer og planter er i øvrigt eb stor sjældenhed. Enkelte steder gror de, hvor de er omgivet af mure, meget kunstfærdigt bygget af sandsten. Overalt store nye amerikanske biler, trafikken er enorm, store tankbiler og lastbiler. Benzinen koster 25 ører pr. liter, men det er også det eneste, der er billigt hernede. Alle varer er importerede, den kostbare ophobning af skibe udlignes åbenbart på varepriserne. Varerne er de samme som alle andre internationale steder i verden. Der er store swimming-pools, men kun mænd må benytte dem, undtagen poolerne i de store internationale hoteller. Tro det eller ej – der går køer, får og æsler frit omkring i denne moderne city, vanvittigt at se dem stå der snusende til de store dollar-grin parkeret op ad fortovene til de hypermoderne butikskvarterer. Jeg har sendt mit tøj til vask, det har det trængt til længe, men jeg har ikke haft lejlighed grundet mit meget flytteri. Ind imellem må jeg ringe eller telegrafere eller telexe til Jill Cord, Romean Reefer og agenterne i Khorramshar, Iran. Forbindelsen over VHF er dårlig, der er 200 sml. Til skibene, men sommetider lykkes det med direkte forbindelse fra Kuwait Oiltankers Co. Private VHF.

Mit strandtøj fra Danmark vækker opsigt, både hos pigerne og hos mændene. Jeg studeres meget direkte. De kan åbenbart lide mit tøj. Især kigger de tilslørede arabiske piger, de stjæler sig til det, for de må ikke. Jeg tror, de er smukke. I hvert fald deres øjne er henrivende. Jeg møder fire piger som sammen var på marked, det marked kan ikke beskrives, det skal ses. Den ene pige gjorde sig et ærinde over til den bod, hvortil jeg stod med ryggen til, - så på mig og vendte derefter tilbage til de andre piger. De kom alle én efter én over til mig, og af to af dem fik jeg strålende smil, åbenbart gengæld for det smil, jeg imødetog dem med, samtidig med at de lettede på sløret og åbenbarede et meget smukt ansigt.

Jeg prøvede at få fat i et billede af en araberpige, men det viste sig at være helt umuligt. Forbud mod at fotografere dem håndhæves meget strengt. Man fortæller mig, at den eneste mulighed er at fotografere fra en bil med skjult kamera, og jeg har ingen af delene. Pigerne er i øvrigt nøgne under sløret – blev det mig senere betroet.

Alle arabere er rige, det sørger staten for. Med arabere her menes Kuwaitere. De er næsten alle ansat i én eller anden statsinstitution. Alt andet arbejde udføres af udlændinge. Alle orientalske folk er repræsenteret, men mest libanesere og palæstinensere. Problemerne med de vanskelige rejseforhold i Orienten er opstået især på grund af de uhyre mængder libanesiske flygtninges ankomst – både rige og fattige. De rige blokerer hotellerne og flyene om dagen, de fattige blokerer flyene om natten. Politi og toldere er i den anledning helt urimeligt vanskelige.

Jeg overværede en gudstjeneste i en moské, der er mange af dem, rigt udstyrede er de. Man skræver over hundredevis af sko foran indgangen. Kom så ind i et kæmpestort rum, hvor alle lå med rumpen i vejret. Nu kunne jeg se, at heller ikke mændene har noget på under kjortelen. Kun de ældre mænd bar moccasiner. En enorm kuppel bar en enorm krystallysekrone med tusinder af facetter. Jeg betragtede dem ærbødigt. De, som er færdige, og går ud, ser nysgerrigt på mig – eller er det mine skoløse fødder? Åbenbart godkender de mig, nogle smiler endog til mig. Én af dem trykkede mig i hånden, det gør de for øvrigt meget hernede, men de kysser også meget – det skulle jeg senere erfare.

Orientalisk vandpiberyger.

Hash er forbudt hernede, men forbudet overholdes ikke særligt strengt. På en typisk araber-kaffestue – meget elegant – hvorfra der var udsigt til de mange opankrede skibe, blev jeg budt på arabisk kaffe og vandpibe. Én meter høj var den, de sagde, at det kunne jeg ikke klare. Det kunne jeg heller ikke, for der var hul i slangen. Straks fik jeg en ny, og nu gik det så fint, at alle klappede i hænderne. Piben lignede et stort askebæger på en 1 meter høj stander med en vandbeholder i foden, hvor slangen, man ryger på, er placeret øverst. Fra beholderen med vand går et indvendigt rør op til „askebægeret“, som i midten har en opsats. Herpå ligger en knold af tobak med to stykker glødende trækul øverst. Det gælder nu om at holde dette trækul glødende ved sugning på slangen. Nu damper man en næsten klar, svagt lyseblå røg, som faktisk ikke smager særlig stærkt, men som indeholder en let aroma af tobak. Jeg blev betroet, at tobakken indeholdt lidt hash i blandingen, for ellers kunne den ikke brænde ordentligt.

Under et at besøgene i Kuwait City opdagede jeg, at der faktisk var et roligt skønt villakvarter (ligesom moderne engelske) med skønne haver bag de lidt gennemsigtige mure, forbeholdt kuwaitere og særligt anerkendte.

Jeg blev privat inviteret til at besøge et arabisk hjem med middag. Jeg havde været der før på et kort besøg. De havde en yndig lille pige på 2-3 år med sortbrune øjne. Hun var meget kær. Jeg medbragte en lækker teddybjørn til hende, for jeg havde fået at vide, at det var upassende at komme med blomster til værtinden. Teddybjørne er meget sjældne hernede, men jeg havde set en eneste, som blev brugt til udstilling i et butiksvindue. Legetøj er i øvrigt ikke almindeligt, det bruges ikke, men man forsøger at sælge det. Det, som findes, er kantet og hårdt. Ideen med teddybjørnen var god, for den lille pige blev stum af betagelse og borede sig ind i bjørnens lækre vams. Så skulle hun sige tak, hun tog mig om halsen og kyssede mig. Jeg vendte diskret kinden til, men forældrene sagde, at jeg skulle kysse på munden, hvorefter begge forældrene også kyssede mig på munden. Det er åbenbart skik hernede.

Lejligheden var meget moderne – med garage under husets søjler. Et enormt badeværelse med alle tænkelige installationer. Maden var lidt af et mareridt. Vi var alle med til tilberedelsen. Først indkøb af store mængder frugt, grønt og kød, alt friskimporteret pr. fly – man byder ikke på køleskabsmad, når man har

gæster. Så tilberedelse, kødet var heldigvis skåret ud, men skulle dypes i en lage af jeg-ved-ikke-hvad. En lodret elektrisk grill med en vandret skuffe under, en halv snes spyd til at anbringe på grill'en. Vi hjalp alle med til at trække kødstykker på spyddene blandet med løg og små tomater. Når kødet var stegt nok, blev det skubbet af spyddet og lagt ind i en enorm pandekage, så stor som et lille rundt bord, den ene halvdel af pandekagen lagt over kødet, så det kunne holde sig varmt. Så på den igen med kød og grøntsager på spyddet, således fortsættes, til der ikke er mere kød, resulterende i et bjerg af kød i pandekagen, så jeg syntes der var nok til en halv snes mennesker, og vi var kun fire, for pigen var lagt i seng med sin teddybjørn. Til sidst tømmes den vandrette skuffe, som nu havde opsamlet kødets afstegte saft, hældes over kødet i pandekagen – og så til bords. Forberedelserne havde taget 2 timer. Et hav af grøntsager og frugt, samt frugtcocktails – øl, vin og spiritus findes ikke i Kuwait. Ædegilde indtil al kødet var spist ved hjælp af fingrene, og således også grøntsagerne dypet i dressing. Følte mig let om hjertet, men tung i maven, da det var overstået, men får nu at vide, at nu skulle skam pandekagen spises, for deri var nu den gode saft af kødet. Det er uhøfligt ikke at spise op. O.K. – men som værten sagde: En god hane bliver aldrig fed.....

Skal rejse kl. 0645. Afgang fra hotellet kl. 0400. Manden følger mig til hotellet. Kys og kram af ham og tak for alt.

Formaliteter i lufthavnen ordnes let og smertefrit af min „guide“ fra vor lokale agent. I luften med Lufthansa. Har afkøret min rejse via Frankfurt i stedet for London. Farvel Kuwait, du var en stor oplevelse og farvel alle I ventende skibe på rheden. Sidst jeg så så stor en ophobning af skibe var i trediverne, men dengang lå de overalt i havnene, snesevis på Lange-linje, side om side, men dengang var de kolde, uden last og mandskab.